

Dossier 1.1: Wanneer is de globalisering begonnen?

(hoofdstuk 1, MtH)

Met het artikel „When did globalization begin?” ontketenden de economisch-historici Kevin O'Rourke en Jeffrey Williamson een debat. Zij stelden dat de globalisering pas omstreeks 1830 begon, toen Groot-Brittannië een aantal handelsbeperkende maatregelen afschafte. O'Rourke en Williamson betogen dat pas vanaf die periode een groeiende convergentie van prijzen op de wereldmarkt te zien is. Bovendien had de handel pas vanaf toen een vergaande invloed op de economische verhoudingen binnen Engeland: dankzij de goedkope invoer van voedingsmiddelen en grondstoffen kon voor het eerst in de geschiedenis de vraag naar arbeid blijven groeien terwijl de lonen laag bleven.

Van verschillende kant is kritiek op deze visie gekomen. Dennis Flynn en Arturo Giráldez meenden dat de globalisering in 1571 begon, toen met de vestiging van een Spaanse handelspost op de Filippijnen (Manilla) een rechtstreekse verbinding tot stand kwam tussen Spaans-Amerika en China. Zilver kon nu uit het nieuwe continent direct naar Oost-Azië vloeien. China oefende een grote vraag uit naar zilver (nodig om muntgeld aan te maken). In het kielzog van deze handel kwamen ook andere Amerikaanse goederen naar China, bijvoorbeeld de zoete aardappel; dit maakte een sterke bevolkingsgroei mogelijk. Convergentie van de prijs van het zilver had dus wel degelijk voor 1800 plaats en de handel die via Manilla verliep had ook vergaande economische gevolgen voor China. Michael Lang benadrukte in een overzichtsartikel echter weer het grote belang van prijsconvergentie in de negentiende eeuw, waarbij hij zich bij O'Rourke en Williamson aansloot.

Op ander vlak kwam een reactie van Anne McCants en Jan de Vries. Beiden laten zien dat de Europese consumptie wel degelijk werd beïnvloed door de langeafstandshandel in de vroegmoderne periode. Globalisering deed zich dus al voor 1800 gelden. McCants laat dit zien voor consumptie in het achttiende-eeuwse Nederland: in de boedelinventarissen is te zien dan koffie, thee en cacao op grote schaal werd geconsumeerd. Dat betekende dus minder consumptie van andere dranken, met name bier. De Vries betoogde dat in Europa de *keuze* van consumptiegoederen veel breder werd dankzij de koloniale connectie. Dit stimuleerde de *consumer revolution*, een belangrijke ontwikkeling die voorafging aan de Industriële Revolutie (zie handboek, hoofdstuk 2 en 4).

Het is opmerkelijk dat dit debat nog erg eurocentrisch is. Er wordt vooral gekeken naar wat de gevolgen waren voor de Engelse economie, of voor Europese consumenten, terwijl de ontdekking van Amerika door de Spanjaarden al in de zestiende eeuw vergaande gevolgen kreeg voor de bevolking van Spaans-Amerika. De enorm hoge sterftecijfers (zie handboek) hadden eveneens fundamentele economische gevolgen voor dat continent, en ook voor Afrika; zij noodzaakten immers de opkomst van slavenhandel.

Een ander aspect aan dit debat is dat de argumenten wel erg in de economische sfeer worden gezocht. De verspreiding van het christendom versnelde bijvoorbeeld door de Spaanse kolonisatie van Amerika. Het Spaans-Habsburgse Rijk kende een ongelooflijke politiek-territoriale uitbreiding. Bezien op het gebied van de ecologie (uitwisselen van ziektekiemen, gewassen en dieren; verspreiding van het „blanke ras“ in de *settler-colonies*) is ook al ruim voor 1800 sprake van globalisering. Zie ook het artikel van Bayly voor een bredere interpretatie van globalisering.

Heel handig voor de debatten op het gebied van globalisering is het boek van David Held, Anthony McGrew, David Goldblatt en Jonathan Perraton, *Global Transformations*. Hun definitie van globalisering (een goede definitie is immers onmisbaar voor het debat) wordt op grote schaal gebruikt. Vooral de inleiding is heel behulpzaam en introduceert termen als „thin“ en „thick globalization“ die goed in dit debat kunnen dienen. Held e.a. plaatsen auteurs als O'Rourke, Williamson, en Lang onder een groep historici die vooral economische argumenten voor globalisering aandragen, en daarbij de neiging hebben om de negentiende eeuw als topperiode van globalisering te zien. Volgens deze groep historici was de internationale economie toen nog veel sterker onderling verbonden dan in de twintigste eeuw.

Literatuur

- Bayly, C.A., „Archaic” and “modern” globalization in the Eurasian and African arena, c.1750-1850', in: Hopkins, A.G.(red.), *Globalization in world history* (Londen 2002) 47-73
- Economist, The, *Blog: When did globalization start?*, September 2013,
<https://www.economist.com/blogs/freeexchange/2013/09/economic-history-1>
- Flynn, Dennis O. en Arturo Giráldez, „Path dependence, time lags and the birth of globalisation: A critique of O'Rourke and Williamson', *European Review of Economic History* 8 (2004) 81-108
- Flynn, Dennis O. en Arturo Giráldez, „Born again: Globalization's Sixteenth Century Origins', *Pacific Economic Review* 13 (2008) 359-387
- Held, David, Anthony McGrew, David Goldblatt en Jonathan Perraton, *Global Transformations* (Londen 1999)
- Lang, Michael, „Globalization and its History', *The Journal of Modern History* 78 (2006) 899-931
- McCants, Anne E.C., „Exotic goods, popular consumption, and the standard of living: thinking about globalization in the early modern world', *Journal of World History* 18 (2007) 433-462
- O'Rourke, Kevin H. en Jeffrey G. Williamson, „When did globalisation begin?', *European Review of Economic History* 6 (2002) 23-50
- O'Rourke, Kevin H. en Jeffrey G. Williamson, „Once more: When did globalisation begin?', *European Review of Economic History* 8 (2004) 109-117
- Vries, Jan de, „The limits of globalization in the early modern world', *Economic History Review* 63 (2010) 710-733